

PÅ PINEBÆNKEN . I

AF SKIBSFØRER CARL NORMANNS DAGBOGSBLADE FRA 1868

Ved orlogskaptajn *Janus Sørensen*

Efterfølgende dagbogsblade i uddrag og ændret til nutidig retskrivning er skrevet i efteråret 1868 af daværende løjtnant i flåden Carl Normann.¹ Dagbogens forfatter var fører af briggen ELNA, hvis reder var hans svigerfader, skibsmægler Fr. Hoppe, der havde befragtet skibet ud til Kryolit-Mine og Handels Selskabet.

Før læsningen af dagbogsbladene, som er skrevet for snart 100 år siden, må læseren forsøge at sætte sig ind i de tanker og bekymringer, der ganske naturligt meldte sig hos den unge, kun 29-årige skibsfører, som ved skæbnens ugunst kom i flere alvorlige situationer, der måske kunne have medført katastrofale følger for skib og besætning under forsøget på at bringe et sejlskib efterårsdage velbeholdent ud af storsens favntag. Flere forsøg mislykkedes totalt, og man forstår så udmærket de bekymringer, der jævnligt meldte sig hos skibets unge fører.

Efter datidens skik og brug førte skipperen, når hans nærværelse på dækket ikke krævede det, en højst isoleret og ensom tilværelse i sin beskedne kahyt, – kun styrmanden blev indviet i hans planer og dispositioner, men de tanker og overvejelser, som inderst rørte sig hos ham, der havde ansvaret for skib og besætning under besværligheder, modgang og kamp med stors, omtalte han ikke overfor nogen om bord, men hvad gjorde han? Han betroede sig til sin dagbog, samtidig med at han i denne gav frit løb for sine skuffelser og den modgang, han jævnligt stilledes overfor.

Blandt disse var formentlig også den omstændighed, at Normann i efteråret 1868 skulle have holdt bryllup med sin reders datter Camilla Hoppe; dette måtte på grund af det udstrakte ophold i Grønland udsættes til februar 1869.

¹ C. O. E. Normann, født den 4. maj 1839, kadet 1853, løjtnant 1861. I årene 1862–65 og 1867–69 var han i koffardifart på Grønland – de sidste 3 år som skibsfører. Efter flere udkommandoer med flådens skibe var han i 1881–87 fungerende kontorchef i marineministeriet afbrudt af et 4 måneders togt til Grønland som chef for orlogsskonnerten FYLLA i 1884. I 1880 udgav Normann en publikation »For-slag til en fra søsiden foretaget undersøgelse af Grønlands Østkyst«, og i 1887 blev han direktør i Det Forenede Dampskibs Selskab. Efter at have taget sin afsked fra marinen i 1891 med karakter som kommandør, var han i årene 1892–96 adm. direktør for DFDS. Under Amdrup's bådrejse langs Østgrønland i 1900 blev et kendetligt forbjerg på Blossevillekysten (ca. 68° 20' n. br. 28° 50' v. lgd.) opkaldt efter kommandør Normann.

Tirsdag den 20. oktober 1868. Jeg vil begynde at føre en art dagbog.² Gud véd, det er ikke af lyst til at notere, hvad jeg oplever, at jeg begynder herpå, det er ikke, fordi jeg har set noget stort eller opløftende, ikke fordi jeg mener, at hvad jeg her skriver, nogensinde vil blive læst af nogen (een, een måske dog undtagen), men fordi jeg om muligt, hvis skæbnen ikke vil, at jeg i år skal forlade dette ugæstmilde land, med tiden kan blive rigtig bedømt, kan vente at møde retfærdighed i verdens dom. Hvorledes den er om mig i øjeblikket eller vel rettere, hvorledes den vil lyde om nogle uger, når man i Europa opgiver håbet om at få os at se før næste forår, det kan jeg så godt tænke mig. Det vil hedde sig: „Han var ikke den, vi havde tænkt han var“ – „han . . .“, ja, jeg kan fortsætte i det uendelige, hvad man vil sige om mig. Måske vil ikke een være retfærdig, uhildet nok til at træde frem og bekende som sin hjertens overbevisning, at jeg blev nødsaget til at overvintre her i Grønland. Jeg blev det kun, fordi de naturhindringer, der stillede sig i vejen for mig, var af en sådan beskaffenhed, at de ikke kunne overvindes, blev det først efter at have prøvet, hvad mennesker kunne præstere, for at besejre kræfter, der ikke er at besejre. Og fejlede jeg – thi hvo kan ikke fejle – da tror jeg i det mindste at kunne bevise verden, at det ikke var med min gode vilje, ikke for at spare egne kræfter, ikke fordi jeg véd at gøre, som jeg gjorde, havde udsigt til vinding eller fordel af nogen art. Nej, sådanne bebrejdelser skal forhåbentlig ingen, efter at have læst, hvad jeg idag vil optegne, kunne rette imod mig.

Og efter at have forudskikket disse bemærkninger vil jeg begynde at skildre i løse træk de begivenheder, der er forefaldne her om bord i ELNA, siden vor ankomst til Grønland midt i august måned.

Det var den 14. august om morgenen, at vi efter en kedelig lang rejse (44 dage fra Hamborg) med flov østlig kuling og regntykning satte ind i isen omtrent 5–6 mil udfor Arsuk Fjord. Vi vandt ikke meget op den dag, da der måtte krydses mellem løs stori, men det lykkedes dog hen imod aften at nå indenfor Arsuk Umanak.

Skønt himlen hele dagen havde set rolig og fredelig ud, og skønt det høje barometer havde været i jævn stigning, frygtede jeg omslag i vejret. Efter midnat meldte det sig i form af storm fra SØ. – den voldsomste, der i reglen blæser i Grønland. Da vi fik de første pust, blev der purret ud overalt, de lettere sejl blev fastgjort, og omtrent 10 minutter efter, at vinden havde meldt sig, traf den ELNA under dobbeltrebede mærssejl, rebet fok samt klyver og brigsejl. Natten var bælgmørk, regnen lod ikke længe vente på sig, stormen tudede, og fra bunden af fjorden kom den ene flage stori efter den anden, mens udenfor os storisens hovedmasse lå sammenpakket og standsede ethvert håb om tilbagetog. Vorherre var os nådig og hjalp. Efter omtrent 12 timer at have stået med braserne i hænderne, efter at have vendt omtrent

² Jeg befatter mig ellers ikke med slig tidsspildende dumhed.

Skibsfører Carl Normann.

hvert 5.-10. minut, og efter på en vidunderlig måde at have undgået at tørne isen, fik vi op ad dagen næsten lige så pludselig, som vi havde fået vind, fuldkommen stille vejr.

Om aftenen fik vi et pludseligt blaf af NV. og nåede lykkeligt Fortuna Havn, hvor ELNA lå et par dage opholdt af modvind, og fortsatte så derfra til Ivigtut. Losningen blev straks påbegyndt, og havde det ikke været, fordi vi skulle vente for at hjembringe arbejdere, havde vi omtrent den 1. september atter kunnet forlade pladsen med en god last på kølen. Da var der tåleligt isfrit udenfor, ihvertfald kom de 3 skibe, der omtrent samtidig med os nåede havn, på den tid lykkeligt til søs.

Vi måtte imidlertid vente af ovennævnte grund. Efter Kryolit-Mine og Handels Selskabets instrukser skulle ELNA, hvis bestyreren af brudet anså det for ønskeligt, benyttes til en ekspedition til vraget af den mellem Frederikshåb og Fiskerhåb liggende brig EAGLE, hvorfra om muligt kryolit-lasten skulle bjerges, men bestyreren anså det ikke for ønskeligt. ELNA blev roligt og uvirksomt liggende ved Ivigtut, mens FOX dampede til strandingsstedet og reddede ca. 8 favne kryolit. Tre mand af ELNA's mandskab var med for at yde assistance.

FOX afgik den 4. september og returnerede den 13. Der var en del is nordpå, men kun lidt udfor fjorden. Den 15. ankom 2 skibe, barken ELENA af Peterhead og briggen AUGUSTE af Hamburg til Ivigtut. De havde i en måned ikke kunnet komme ind for is, nu havde de ikke set noget på deres vej fra Frederikshåbs Isblink.

En 3. rejse for FOX til vraget var påtænkt, og ELNA, som bestyreren ved brudet havde bestemt skulle hjembringe 5 à 6 arbejdere, skulle i mellemtiden fungere som vagtskib ved Ivigtut. FOX tiltrådte sin rejse den 23. september, men opgav snart og returnerede samme aften til Ivigtut på grund af is.

Det blev nu bestemt, at ELNA skulle afgå den 1. oktober. Vejret gjorde det imidlertid utilrådeligt til at afgå denne og den følgende dag, og først den 3. fandt afsejlingen sted. På grund af skørbug blev 10 mand i stedet for 5 sendt om bord for at hjemgå som passagerer. På een nær var de alle patienter, heraf var en efter lægens udsagn næsten døende af brystsyge, og to var sengeliggende for skørbug. FOX gav en slæber, vejret var sjældent fint, en lille østlig brise hjalp med, og med

4 knobs fart gled vi udefter. Gud give det var vedvaret så godt, som det begyndte. Det var imidlertid bestemt at skulle være anderledes. Svære skyer trak op fra syd, og det tegnede alt andet end godt. Vinden var vedvarende god, og der var tilsyneladende ikke megen is. Ved den første iskant smed FOX slæberen, sejlene blev sat, men i det samme sprang vinden i ét nu om til NV. med snefog. FOX fik påny slæberen, sejlene bjergedes, og skibene stod indefter, og kl. 11 fm. ankrede ELNA i Kajartalik Havn. Fra den 3. til den 8. var der ikke tale om at komme tilsøs, isen lå tætpakket ind til Umanak og Storøen. Endelig faldt vinden nordlig med frisk kuling og klart vejr. Efter en del besvær med at komme ud af den snævre havn, der tilmed var belemret med et isfjeld, kom vi under sejl.

Da vi var 3 sømil af land meldte udkiggen is forude, og efter en times sejlads var vi oppe ved den. Den lå tæt som en mur og strakte sig, så langt øjnene kunne række, såvel nord- som sydefter. Forsøg på at trænge igennem var en umulighed selv for en damper, der var derfor ikke andet at gøre, end at vende ind mod land og nå tilbage til Kajartalik, dette lykkedes også. Netop som vort anker faldt, og vi var sikre, brød sydoststormen løs med den her egne voldsomhed. Var den kommen 5 minutter, ja, selv kun 2 minutter før, var ELNA rimeligvis bleven vrag, – nu lå den, da kl. var 8^{1/2}, atter sikkert og godt fortøjet.

Her lå vi fra den 9.–11. De to første dage rasede en sydoststorm, den tredie gik vinden om til nord med hård kuling. Den 12. oktober om morgenen kl. 3^{1/2} blev der purret ud, fortøjningerne indhalte, ankeret lettet, og da vinden i løbet af natten havde trukket sig østlig og altså var god til at sejle ud af havnen med, blev sejlene sat.

Samtidig med, at vi forlod Kajartalik, afsejlede ELENA og AUGUSTE fra Fortuna Havn, hvor de havde ligget siden den 29. september. Med dem gjorde vi følge, og for en svag brise stod vi fjorden ud, men mødte ved midnat atter tætpakket is. Der var intet åbent vand at se undtagen i den retning, hvorfra vi var kommet. Det truede atter med storm af sydost; sejle blandt isen om natten kunne der ikke være tale om, vi bjergede sejlene, fortøjede ved en større isflage og ventede så her vor skæbne. Den blev bedre end ventet, for efter at det om natten havde blæst en stiv kuling, flovede det atter af hen på morgenstunden. Vi satte atter sejl, kastede los fra isstykket og begyndte ved daggry påny at lede efter en åbning i de umådelige ismasser.

De betragtninger, man kunne anstille over sin egen personlige sikkerhed, når man befinder sig i Davis Strædet midt i oktober 7 à 8 mil fra land, overalt omgivet af tæt is og med udsigter til hvert minut at få en sydostlig storm, er alt andet end glædelige. Vi anstillede dem derfor heller ikke, (thi havde vi det, var vi sikkert kommet til det resultat, at vi næppe havde mange timer tilbage), men anvendte al vor kraft, al vor energi på om muligt at redde skibet. Kun een mulighed stod os åben med dette

mål for øje, kun den ene: et eller andet sted at finde en havn, thi under disse omstændigheder med snetykning og et par graders frost at holde søen – eller rettere det åbne vand imellem isskoserne ville, når man kunne undgå det, være potenseret vanvid. Således som sagerne stod, var sandsynligheden, for at skibet ville blive reddet, kun ringe, meget ringe, og blev man mellem isen – ubetinget nul. Den stærkeste hvalfanger ville aldrig kunne modstå det, hvor skulle så et skib, det være sig nok så godt, med 1½" fyrrehud kunne gøre det?

Men hvilken havn skulle man søge? Naturligvis én som forenede sikkerhed med god udsigt over isen, én der ikke alt for let frøs til eller endog allerede var tilfrosset, én fra hvilken det var let med gunstig vind at komme ud og fri for isgang, og hvor skibet, hvis det blev indefrosset, kunne ligge sikkert for vinteren, én, hvor levnedsmidler til de mange mennesker kunne erholdes, men frem for alt én, der lå så sydligt og så nær Ivigtut som muligt. Og hvilke havne havde vi så til disposition?

Foruden Arsukfjorden med dens havne, der iøvrigt alle på een nær kun er yderst mådelige, var der langs kysten nordpå mig bekendt kun to, nemlig Smallesund og Frederikshåb. Min styrmand, der dog havde været på opmåling her, kendte ejheller mere end de to, dog syntes han at have hørt, at der også ved et sted kaldet Tigssaluk, skulle være en havn, som imidlertid let frøs til, ligesom den iøvrigt også havde flere mangler. Der var altså nu kun at bestemme sig for en af de to førstnævnte.

I havn måtte vi, det blev hvert øjeblik tydeligere, thi isen begyndte at sætte mod land, så at det åbne vand, vi havde at bevæge os i, stadig blev mindre og mindre og truede med til slut helt at lukke sig. Glædelige udsigter af nogen som helst art savnede vi aldeles. Op langs land gik vor kurs nu mod Frederikshåb, som vi var 8–10 mil fra. Storisen vest for os, med hvilken vi stadig holdt vågent øje, viste sig vedvarende tæt og uoverskuelig. Fra bramråen var stadig udkig om dagen, men intetsteds var spor af åbent vand.

Kl. 3 eftermiddag ophørte også den rende langs land, vi hidtil havde bevæget os i. Det syntes, som om det aldrig skulle lykkes os at finde sejlbart vand. Vi befandt os nu ½ mil tværs af Narssalik, mørket var ved at falde på, det var nymåne, overtrukken luft, et par graders kulde og lav barometerstand. Hvad skulle enden blive? Vi skrev nu den 14. aften. Den 12. om morgenen kl. 3½ var vi lettet fra Kajartalik, og der var altså siden da hengået 65 timer, og i al den tid havde jeg ikke fået sovet det mindste, ikke været af klæderne, næppe fået føde, og nu brød en ny nat frem, der lovede endnu mindre hvile.

Det gjaldt imidlertid skibet, ja, det gjaldt mere end det, for det gjaldt livet; der var altså ikke tale om at forlade dækket. Jeg tog plads på bakken, fik sat så mange sejl som muligt for at have fuld kommando over skibet, og nu begyndte påny den gamle manøvreren mellem de utallige isstykker, af hvilke hvert eneste var stort nok

til at gøre det af med ELNA. Der manøvreredes i en uendelighed, og mørket var så tæt, at man næppe så isflagerne, før man var klos af dem. Stive byger og fuldkommen vindstille afløste hinanden, termometret sank til $\div 3^{\circ}$, vandet på dækket frøs til is og gjorde det vanskeligt for folkene at komme over dækket under manøvrerne, og dog kom ELNA ved et rent Guds under ikke til at tørne et stykke is. Jeg fatter næsten ikke, hvorledes det gik til, men folkene må jeg give den ros – både vore egne og arbejderne – at de var flinke. De indså faren, måske var det en medvirkende årsag til deres villighed og adræthed, der holdt sig uforandret trods arbejdet. De fleste af dem havde deres tøj pakket klar til at forlade skibet, for de antog alle som én, at dets sidste time var kommen, og dog hørte jeg ikke en eneste ymte et modfaldende ord. Indbyrdes drejede samtalen sig næsten udelukkende om, hvad man skulle gøre, hvis skibet tørnede, hvor længe det ville flyde o.s.v., men blev der kommanderet noget, sprang de uforfærdet til deres poster og udførte, hvad der var pålagt dem.

Endelig begyndte daggryet. Natten er lang på disse højder og på denne årstid, 10 timer dag og 14 timer nat, og dog er man imellem isen indskrænket til kun at bruge, i det mindste med nogen nytte den sidste. Tykningen lettede, vi så land klos ved os og dertil temmelig isfrit farvand, men hvad land det var, vi havde, var vanskeligt at bestemme, da strømmen og den evindelige manøvrering i isen havde sat os en del ud af vort bestik. Jeg antog det for Frederikshåb Umanak, hvilket viste sig rigtigt og holdt derfor ind mellem den og Vesterland, en stor ubeboet ø.

Farvandet, vi kom ind i, var jævnt bestrøet med skær, hvoraf flere kun netop viste toppen i vandet. For om muligt at tiltrække en eller anden boplads's opmærksomhed på vor nærværelse og i håb om at få lods om bord, der kunne tage os indenskærs til Frederikshåb, affyrede vi 2 skud og var heldige at blive hørt, idet grønlænderen Nicodemus fra Iluilarssuk kom ud til os.

Hen på eftermiddagen kom der så meget vind, at sejlene kunne fylde, og vi styrede op mod Frederikshåb. En grønlænder kom på siden og tilbød at bringe post for mig til Ivigtut for en betaling af 10 rdl. I hast kradsede jeg nogle få linier til bestyrelsen med underretning om vor stilling, og anmodning om pr. FOX at sætte rederiet i kundskab herom samt nogle ord til min elskede Camilla.

For øjeblikket befandt vi os i et bugtet, snævert farvand opfyldt af skær og øer, min nærværelse på dækket var lige så nødvendig som tidligere. Det var torsdag aften, og jeg vidste, at FOX skulle afgå tidligt søndag morgen fra Ivigtut. Kajakmanden havde altså ikke mere end 2×24 timer til at tilbagelægge den omtrent 25 mil lange vej. Jeg måtte altså, så nødig jeg end ville, slutte, hverken at kunne sende brev til rederiet, mine forældre eller øvrige familie. Alle måtte de lade sig nøje med at vide, at vi endnu den 15. oktober var i live, og at vi da istedetfor at være på vej hjem efter måtte være glade for, om Vorherre ville lade os komme ind til Frederikshåb.

Briggen „Elna“.

Fjerde nat brød frem – stille, stjerneklar og smuk, men det skønne var ikke af lang varighed, vinden blev sydlig, himlen blev overtrukken, det sneede lidt af og til. Vi havde megen møje med at holde skibet klar af isen, og måtte nogle gange have båden ud, for at bugsere det fri af skær; at jeg ejheller den nat fik søvn i øjnene er en selvfølge – jeg var mere død end levende, da natten var forbi. Da jeg hen på morgenstunden kom ind i kahytten for at drikke en kop kaffe, styrtede jeg om på dækket og blev liggende der i flere minutter ude af stand til at rejse mig. Forfrossen i en forfærdelig grad var jeg også, skønt termometret kun viste $\div 5^{\circ}$ og jeg var godt påklædt, men det skrev sig rimeligvis fra, at jeg ofte og længe måtte opholde mig på bakken uden at røre mig.

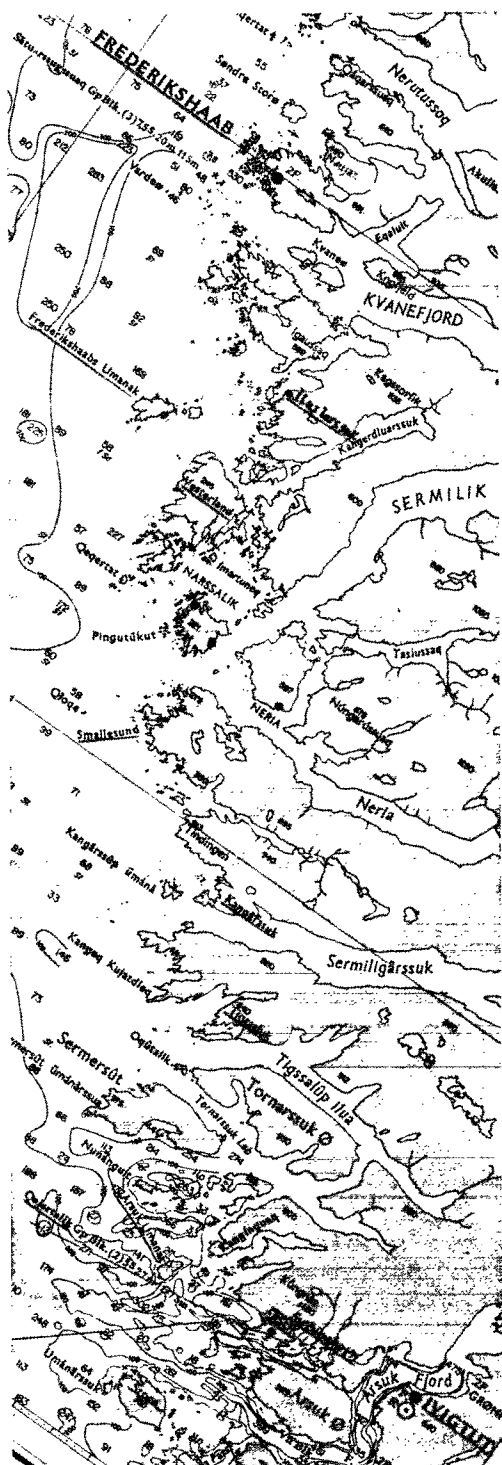
Vi nærmede os Frederikshåb, snoede os imellem en uendelighed af skær eller små øer, der danner indsejlingen, fik lods om bord og kom endelig tilankers i havnen. Det havde her i de sidste nætter frosset $10-11^{\circ}$, en ukendt kuldegrad på denne årstid. Det var første gang i mands minde, at der lå tyndis i havnen af en sådan tykkelse, at man kunne gå på den i midten af oktober måned.

Vi fik fortøjet med assistance fra land og fra Den kgl. Grønlandske Handels brig LUCINDE, capt. Moberg, der lå her og ventede på lejlighed til at komme tilsøs. Det havde den nu gjort i over en måned. Capt. Moberg håbede endnu, at ismasserne skulle sprede sig, og vi slippe ud, men mens han som slutningstermin for sin afsejling har sat 1. november, ville vi sætte 1. januar om være skal. Jeg tror hellere, jeg vil blive borte under et forsøg på at nå Danmark, end jeg vil blive her en hel vinter. Havnen er god og har den fordel frem for de fleste andre her i landet, at så snart storisen er borte, bryder den op, det er dønningen, som bevirker dette, og skønt den må være temmelig stærk her, skal havnen dog være fuldkommen sikker for alle vinde. Manglerne ved Frederikshåb er, at vi ikke kan forvente nogen synderlig forsyning til de mange munde, men hovedsagelig må stole på vor egen beholdning. Arsukfjorden kunne vi ikke nå tilbage til, alle andre havne her er slettere. Når alt kommer til alt må vi derfor af vore inderste hjerter takke Gud, der trods storm, modvind, is, kulde og snetykning lod os slippe ind, og at vi nåede havn her, betragter jeg næsten, efter de udsigter vi havde, som det største held, der er vederfaredes mig.

Da vi var kommen tilankers og fortøjede, fik jeg den første hvile siden natten mellem den 11. og 12. Vi skrev nu den 16. I over 4 eetmål eller med andre ord 110 timer, havde jeg ikke været i køjen, ikke været af klæderne og ikke gjort toilette. Ialt havde jeg i den tid sovet mellem 4—5 timer (i afbrudte doser) på en bænk; jeg tror altså at kunne sige, at jeg trængte til nogen ro. Jeg fik den dog ikke rigtig, for søvnen var urolig og afbrudt, jeg fo'r op hvert øjeblik og troede mig endnu mellem isen. Mit ansigt, der var ophovnet af kulden og sprækket flere steder, smertede mig stærkt, og mine øjne var ømme og svulne i en overordentlig grad. Om aftenen inviterede kolonibestyrer Asgrimsen mig iland, for at jeg i en god, blød og varm seng kunne finde nogen mere hygge end om bord. Som jeg sov den nat, mindes jeg aldrig at have sovet.

Ser jeg nu, da alt er overstået, tilbage på de sidst forløbne dage, da sker det med en vis indre gru. For alt ville jeg ikke have dem tilbage igen, men jeg frygter dog ikke, hvis forholdene skulle stille sig gunstigere, at vove endnu en dyst med isen. Gud give, at vi blot var lykkelig på den anden side af den, hvor skulle vi så ile hjem. Ingen kan længes mere end jeg efter hjemmet, men er det besynderligt? Jeg vinder intet ved at ligge her, tværtimod, jeg taber meget, såre meget, mere selv end rederiet. Hidtil er kun tid tabt, men iøvrigt intet. Vi vil endnu håbe på lejlighed til at genvinde den, endnu håbe at vor forløsningstime ikke er fjern.

Lørdag den 24. oktober. Vi har fået en svær kulde i de sidste dage. Termometret har om morgenen vist $\div 7-11^{\circ}$, idag viste det iland $\div 14^{\circ}$ R. Vejret er overordentlig smukt — det er fuldkommen stille, men skyerne driver fra nord og nordost. Isen omkring os tiltager i tykkelse, den kan alt bære en mand, ja, mere end det, for vi

har kørt med slæder over den, og på den måde kompletteret vor vandbeholdning.

Vor postmand er kommen tilbage. Han har ikke været i Ivigtut, bringer altså ingen efterretninger derfra. Brevene har han afleveret i Kangårssuk til videre besørgelse, nu er det kun spørgsmålet, om de derfra er blevet besørget betids til at nå FOX. Jeg vil håbe det, da man i hjemmene må være i en skrækkelig uvished om vor skæbne.

Fra udliggeren i Kangårssuk bragte postmanden brev fra kolonibestyreren. Deri hedder det, at isen stadig ligger tæt, dog har den fjernet sig noget fra land. De to skibe ELENA og AUGUSTE, der samtidig med os forlod Arsuk Fjord, er kommet i havn i Tigssalik. Også de fandt vejen spærret af is. Lidet lovende som vore udsigter er i øjeblikket, har vi været nødsaget til at sætte besætningen på skrap ration, hvad flere fødemidler, der ikke kan erholdes her, angår. Således har vi siden onsdag den 21. indført 1 pund kød, $\frac{1}{2}$ pund flæsk og $\frac{1}{4}$ pund smør om ugen til hver mand. Fersk fisk skulle de få, så ofte den kan erholdes. Omtrent 1 favn kryolit har vi losset iland; det har lettet skibet ca. 3 tommer.

Mandag den 26. oktober. Vi har fået post sydfra. Den bringer desværre ingen gode efterretninger. PERU lå endnu den 15. i Qagssimiut, NV. for Julianehåb, og der var megen stori. AUGUSTE og ELENA lå endnu i Tigssalik den 21. Førstnævnte, der alt var læk, da den i slutningen af september forlod Ivigtut, må senere have lidt

Søkort over Ivigtut-Frederikshåb.

endnu mere skade, idet man havde set sig nødsaget til at hive kryolit overbord for at holde skuden flot, og pumperne gik uophørligt. Det var i og for sig sørgelige nyheder, men de sørgeligste står endnu tilbage at berette. FOX har den 16. – samme dag vi var så heldige at nå hertil – gjort forsøg på at forcere isen, men trods sin dampkraft måtte opgive det, da den lå aldeles tætpakket. Om natten, mens man holdt gående mellem land og storisen, tørnede skibet i sydoststorm og snetykning mod et større isfjæld, hvorved klyverbommen og bougsprydet forlistes, ligesom skanseklædningen om styrbord knustes. Skibet måtte den følgende dag søge ankerplads i Fortuna Havn. Den 20. kom FOX til Ivigtut, hvor man straks gik igang med at udbedre skaderne.

For at undgå skørbug søger vi stadig at holde folkene så meget i ånde som muligt, skønt vi i grunden ikke har noget at give dem at bestille. Hver dag sender vi derfor en 3–4 mand på jagt, men endnu har de ikke hjembragt noget vildt. Derimod bliver vi af og til forsynede fra grønlanderne med fugle og rødfisk. De fleste fugle, vi får, er ryper, nu fuldkommen i vinterdragt, men forsyningen med søfugle er meget sparsom.

Onsdag den 28. oktober. Kun is og atter is, hvor hen vi vender øjet. Udenfor skærene ligger den hele horizonten rundt som en umådelig, aldeles tæt og uoverskuelig ismark. Vore udsigter til at slippe bort herfra i år er derfor kun meget ringe, dog har vi endnu ikke opgivet alt håb, og imens vi venter på besvarelsen af det, er vi strakte på den forfærdeligste pinebænk. Langt fra det kæreste man ejer på jorden, langt fra enhver efterretning derfra, i et øde, nøgent land, kun omgivet og bedækket af is, befinder vi os nu, 21 mennesker, hvoraf omtrent halvdelen er syge, ventende på vor dom. Ingen trøsterige ord når hen til os, vi må trøste os selv og håbe, håbe hvor intet håb er mere, trøste, hvor der ikke er tale om trøst.

Ingen kan fatte, hvor jeg lider. Gud give mig styrke til at holde det ud. Mest af alt plager det mig, at FOX ikke skulle slippe ud, og man altså i hjemmet den ganske vinter igennem skulle være i uvished om vor skæbne. Den eneste trøst ser jeg i den omstændighed, at vi er 6 eller måske endog flere skibe liggende heroppe, og man kan dog umuligt tro, at vi alle skulle være forliste. Gid jeg var bleven ved mine tidligere udtalelser, at det var muligt, vi kom til at overvintre her, thi en indre stemme har hele sommeren igennem sagt mig, at det ville blive tilfældet, men jeg ville så nødig tro den; jeg havde jo et så dejligt mål for øje, håb om så megen lykke, at jeg aldrig kunne tro, min gode stjerne, mit held ville forlade mig. Nu indser jeg, at jeg har bygget mit hus på sand i stedet for på en klippe, nu angrer jeg, men det er for silde. Nej, for silde er det ikke! Der er endnu liv, altså også håb. Ingen véd, hvad den dag i morgen kan bringe.

Fredag den 30. oktober. Idag er det 14 dage siden, vi ankrede her i havnen, og

endnu er der ikke forandring at spore til det bedre. LUCINDE, vor kammerat i ulykken, har opgivet ethvert håb om at komme hjem før foråret. Den havde alt gjort det, før vi kom ind, tror jeg, men vor nærværelse virkede opmuntrende på den, og den besluttede derfor at se tiden an endnu en stund. Idag er imidlertid dens sejl blevne fraslåede, dens bramrå nedtaget, dens vandfæde styrtede – den er med andre ord gået i vinterkvarter.

Vore passagerer, der ikke havde kakkelovn i deres lukaf, har lidt meget af kulde i de senere dage, hvorfor jeg af menneskeligheds hensyn har måttet lade indrette bolig til dem iland. De stakkels mennesker er meget at beklage; syge og dårlige er de næsten allesammen, og her er ingen læge, ja, end ikke den mindste skørbugsmedicin. En tysk missionær med familie, der var ankommen hertil i september med LUCINDE og var bestemt til Julianehåb, besluttede et par dage efter vor ankomst hertil i åbent fartøj at gøre et forsøg på at nå op til Lichtenfels, hvor Brødremenigheden har tilholdssted. Trods man på grund af forholdene frarådede ham det, tiltrådte han dog rejsen, men efter at have været 10 dage borte, måtte han idag atter vende tilbage hertil, frygtelig forkommen. Han havde en slup med grønlanderbesætning, men desuagtet var han som en følge af islægget kun nået til Avigait, en plads omtrent 2 mil herfra.

Søndag den 1. november. Vi er nu kommen ind i årets næstsidste måned, måske den mest stormfulde og ubehagelige af dem alle, men endnu fortvivler vi ikke, endnu håber vi på en vending til det bedre. Vi griber efter den mindste mulighed, som den druknende griber efter halmstrået. Det er een gang tidligere lykkedes skib at komme fra Grønland i november, hvorfor skulle det så ikke også kunne lykkes os. Vi har atter oplosset noget af vor kryolit her for at have bedre søskib, hvis forholdene skulle stille sig så gunstige, at vi kunne komme tilsøs. Omtrent 2 favne eller ca. 35 tons står nu stablet på land, og skibet har derved hævet sig ca. 6 tommer. Det er vel endnu meget hårdt lastet efter årstiden, men giver Vorherre os lejlighed til at slippe ud, giver han vel også lejlighed til at kunne bære vor last.

Vore passagerer er idag flyttet iland på loftet over den gamle kolonibestyrerbolig, hvor der er indrettet lokale til dem, og hvor vi har opslået en del køjer. Hyggeligt og lunt kan man ikke kalde deres værelse, men det er i alt fald meget bedre end om bord. Foreløbig har de fået lov til at tage så meget tøj med sig, at de på 2 timers varsel atter kunne være i stand til at have det om bord, hvis forholdene måtte stille sig således, at vi kommer afsted. Skibets folk forbliver derimod om bord, i det mindste indtil ethvert håb om iår at se hjemmet er opgivet.

Hjemmet! Hvor lyder det dejligt at høre det ord, men hvor smerter ikke den tanke, måske for meget lang tid at være afskåret fra det. Jeg føler, hver gang jeg tager pennen, den største lyst til at udtale denne min smerte, at betroe den til papiret.

Jeg kæmper bestandig for at bortjage enhver tanke om den mulighed, at man skal blive levende begravet her for et tidsrum af næsten et halvt år, men stundom kæmper jeg forgæves. Trods den bedste vilje kan man ikke altid lukke øjet for, hvad der efterhånden er overgået til at være mere end mulighed, ja, næsten mere end rimelighed. Siden 1852 har isen kun een gang (i 1863) ligget her udfor endnu midt i oktober, men senere er den ikke set i det tidsrum.

Tirsdag den 3. november. Igår stille, idag en storm af norden, som sætter isen yderligere tilsøs, men ikke bringer den til at forsvinde, tværtimod kun stopper den på dens vandring. Vi ser ikke isens hovedmasse mere, men den er der, det er utvivlsomt, for over hele den vestlige, sydlige og nordlige horizont står en isklaring så skinnende gul og jævn, som lå der sne af mil af fast is under den. Tvivlede vi alligevel, måtte søens tilstand overbevise os, for trods stormen spores ingen dønning. Vinden har imidlertid gjort nogen nytte, den har nemlig befriet os for den meste tyndis og jaget den tilsøs, så at vi nu, hvis omstændighederne tillod det, kunne gå under sejl uden at behøve at ise.

Jeg løber daglig flere gange tilfjelds for at få nogen underretning om isens tilstand udenfor, men det er mere den uro, jeg har i blodet, end overbevisningen om, at det kan være til nogen nytte, der driver mig, for hver gang jeg kommer ned, er jeg lige så klog, som da jeg gik op. Uroen, uvisheden om vi virkelig slipper fri inden foråret, er det mest pinlige ved situationen for øjeblikket. Den tillader mig ikke at sove uforstyrret om natten, ejheller at tage fat på nogensomhelst adspredelse om dagen, den virker forstyrrende, lammende, slappende på alle Ens handlinger. Man går kun op i den ene tanke: Gud véd, om det bliver muligt at slippe hjem iår, og til at opstille muligheder til at bygge på umuligheder anvender man det meste af sin tid. Alt imens skrider årstiden længer og længer frem, håbet aftager mere og mere, tilsidst sidder man i mørket, det er fortvivlende.